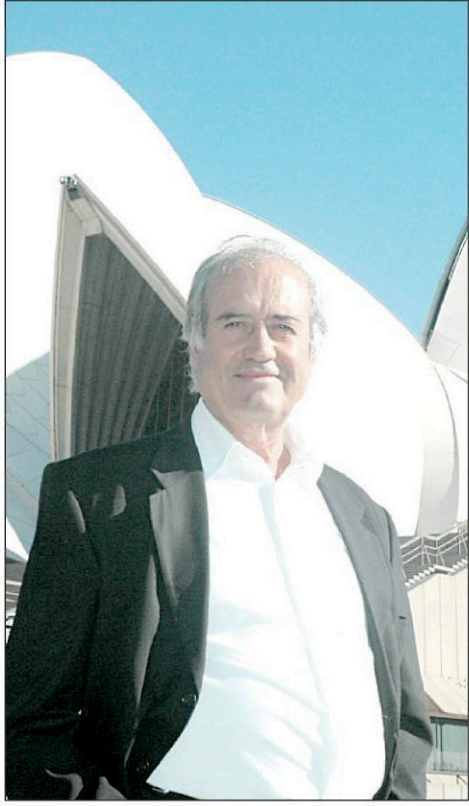

'Lise öğretmenim için kurmacamın gerçeğini yazdım'

Günişliği Kitaplığı'nın "Köprü Kitaplar" dizisinin onuncu kitabı Nihat Ziyalan'ın *Attım Kapağı Yurtdışına* adlı romanı. Ziyalan, İstanbul'dan Sidney'e uzanan bir öyküyü anlatıyor. İstanbul'da ilk aşkı, aile bağlarını, gelecek endişesini ele alırken Sidney'de gurbetçilerin iki farklı kültür arasında kalmışlığına, sığınılan değerlere ve yabancılık duygusuna tanıklık ediyor. Ziyalan'la kitabını konuştuk.

Adil İZCİ

-Bir ilk gençlik kitabı Attım Kapağı Yurtdışına. Belli ki otobi-yografik esintiler de taşıyor. Romandaki Altan sanki biraz da sizsiniz. Anne, anneniz ve baba, babanız, kız kardeş de kız kardeşiniz gibi duruyor. İlk kent Adana değil ama İstanbul. Doğru mu bu saptamalar?

- Kesinlikle otobi-yografik değil. Annem, babam, kız kardeşim hiç değil. Salt kurmacamın gerçeğini yazdım romanımda. Tohumunu Günişliği Kitaplığı'ndaki arkadaşlar attı: Müren Beykan, Mine Soysal ve Hande Demirtaş. "Köprü Kitaplar" dizisinin başında Semih Gümüş'ün de olması benim için çok önemli. 2009 yılında Çukurova Ödülü'nü almak için Türkiye'ye geldiğimde bu hanımlar bana daha önce hiçbir yayınevinden görmediğim bir ilgi gösterdi. Oysa seçkilerinde salt bir öyküm çıkmıştı. Üç kez buluştuk. İki kültür arasında kalmış gençleri işleyen bir roman istediklerini söylediklerinde kafamda notlar aldım. Rahmetli lise öğretmenimin bana verdiği emek için yazmalıydım. O tuttuğum notlarla daha İstanbul'dayken çalışmaya başladım. Yazmak istediklerimi hayalimde yaşatarak kendi gerçeğimi yarattım. Kurmacamın gerçeği bu. Bu hayatı salt hayalimde yaşadım. Aslında bana bu romanı yazdıran editörüm Müren Beykan'dır.

"ZAMK OLABİLECEK BİR HAYAT KESİMİ HAYAL ETTİM"

- Bunu biraz açar mısınız?
- Otuz yıldır yaşadığım Sidney'de çeşitli İngilizce dergilerde işlerim yayınlandı. Burada editörün ne olduğunu anladım. Şiirlerimin çevirisi için evime gelen Heat dergisinin editörü İvor Indyk'i unutamam. Bütün gün çevirmenimle şiirlerim üstünde çalıştım. Bu kişi ABC televizyonuna program yapan zamanı kıymetli biriydi. Türkiye'de beni böylesi yönlendirecek bir editörü sabırla bekledim. O kalitede bir editör olduğunu bu romanı yazma sürecinde Müren Beykan gösterdi. Romanın gelişmesinde bana

zaman kaybettirmedi. Biçimlenmesinde, gelişmesinde, beni incitmeden yönlen-dirmesini bildi. Her yazarın böyle bir editöre rastlamasını ve birlikte çalışmasını dilerim.

- Anlattığınız orta halli, kendi dünyasında kimseye zarar vermeden yaşayıp gidenler. Acaba böylesi insanların, hat-ta orta halli de değil, yoksul insanların hayatları daha mı sıcak? Roman boyunca o sıcaklık hep var oldu doğrusu!

- Editörüm "okuyanın eline yapışsın" dedi. Ben de zamk olabilecek bir hayat kesimi hayal ettim. Kahramanım Altan'ın içine, on dokuz yaşın delifışekliğini üflemeğe çalıştım. Aşkı Yasemin ve kız kardeşi Şerma'nın da, o yaşın sıcaklığıyla pişmesini istedim.

- Bu söz ettiğimiz hayat sıcaklığı, seçilen mekânlardan (Asmalımescit, Galata Köprüsü altı vb.) ileri de geliyor olabilir mi?

- Kahramanlarımı ancak bildiğim mekânlarda gezdirebilirdim. Ben de öyle yaptım. Bildiğim yerler olunca fokurda-ma kendiliğinden oluşuyor.

- Romanın çatısını sanıyorum öncelikle "kuşak çatışması" üzerine oturtabili-riz. Altan ile baba, bu bağlamda en ön-de duran iki kişi. Sonra da Elif ile Sadık Amca. Bu kuşak çatışmalarını elbette bilerek koydunuz romana. Birtakım amaçlarınız olmalı. Biraz söz edebilir misiniz?

- Evet. Kesinlikle kuşak çatışması. Fakat bunu, biraz Arabesk olacak ama "saf bir aşk"la dengelemeye gayret et-tim. Bir de, her gencin kafasında, kapa-ğı yurtdışına atma saplantısı vardır. Ka-pağı yurtdışına atarsın ama karşılığını da ödersin. İşte bu romanda nasıl öden-diğini işledim.

- İstanbul ve Sidney... Nerede olursa olsun, ne kuşak çatışmaları olursa ol-sun, hatta Altan ile Şerma arasındaki kardeş çekişmelerini de katabiliriz, te-miz bir dünya var roman boyunca. İdealize edilmiş değil, temiz bir dünya. Öyle ki insanı içine içine çekiyor. Mut-suz, hayata küskün bir insan bile bu ki-tabı okuyacak olsa, kendisini, iç dünya-sını yeniler gibi geliyor bana. İyimserlik uyandıran, hayata bağlayan yönleri çok romanın. Ne dersiniz?

- Yazım felsefem, hayatın kırıksıklarını sözcüklerimle boyamaya dayanır. Ka-ramsarlığa geçit yok. On dokuz yaşın-daki Altan, daha doğrusu o yaştakiler için, bir bakış, bir gülücük yeterli. Çünkü gençlik coşkusıyla hissedilen, kutsal titreşimler bunlar. İntihar etmeye kararlı biri, benden bir şey okuyunca vazgeçmeli.

"CİNSELLİĞİ KULLANARAK GENÇ OKURUN İLGİSİNİ ÇEKMEK BANA GÖRE BİR YOL DEĞİL"

- Bir de bunu yeniden duymak olana-ğı veriyor roman: En güzel hayatlar, belki de kendi olağan seyrinde giden hayatlar. Her günkü düzeninde hayat-lar. Örneğin Altan, Yasemin'lerde ge-çirdiği bir gecenin sabahında, "İyi ki ya-rı uyanıkmişim, yoksa fırından yayılan kokuyu nasıl duyacaktım?" diyor. Taze ekmek kokusu: Ne derece olağansa o derecede de olağanüstü! Belki de böyle-si ayrıntıları ayırt edebildiğimizde ha-yatlarımız bir şeye benziyor?

- Ayrıntı, hayatımızı derinleştirirken ona büyü katar. Gençler ayrıntıya kulak asmaz. Ama bu romanı okuyan, demek böylesi de varmış diyebilir. Yaşadığını sorgulamaya kalkabilir.

- Altan, sonunda "attı kapağı yurtdışına" ama kültürel bocalama da başladı. Gerçi büyük bir bocalama yaşamadı. Hepsinden önce, gittiği Sidney'de yurttaşlarını buldu. Bir anlamda köklerine az da olsa bağlandı. Belki kültürel bocalamadan çok yurt ve ev, aile hasretinden söz edebiliriz. Bu süreçte kendisine ola-ğanüstü hayranlığı da biraz biraz törpü-lendi. Bütün bunlara bakarak böyle mi düşünmeliyiz: Kabuğunu kırmak, ötele-re, hatta uzaklara açılmak, yalnızlığı, kendi ayakları üzerinde durmayı denemek... Bir hayat olgunluğuna varmak için, hepsi de gerekli bunların. Ne der-siniz?

- Hangi gençte kendine hayranlık yok? Yanılgı, hep genç kalacağını san-maktan gelir. Yurtdışına kapağı atınca, bocalamakla birlikte, yukarıda söyledim gibi karşılığını ödemek de var. İşin en acı yanı, aşkla da bunu ödemek. Bizde şöyle bir söylem var: Askere gi-derse adam olur. On dokuz yaşında

yurtdışına gitmek, askerlikten daha ça-buk olgunlaştıran bir yaşam biçimi ben-ce. Ailene yük olmamak için, bir işe gi-rip para kazanacaksın ve dil kursuna koşturacaksın! Bu romanı yazdım ama şimdi bunu düşünmek bile istemiyorum. Kitap okuduğu için Yasemin'i kendinden üstün gören Altan, Sydney'de, kitap Kemal Abi sayesinde okuma alışkanlığı edinir. Bence bu, ödemenin yanında bir kazanım. Adam olmanın adımlarından biri.

- Roman, bir yandan da Altan ile Ya-semin'in gönül bağıyla geliyor. Bu aşkı da çok sevdiğimi söylemeliyim. Kaba cinsel dürtülerin değil, birbirini tamam-layarak var olmanın güdülediği bir aşk bu. Varlığından, izleyici olarak da se-vinç duyulacak bir aşk. Bu bağlamda da genç okurlara nitelikli bir örnek oluştu-racağını düşünüyorum. Bu konuda sizin görüşleriniz ne?

- Tensel cinselliği kullanarak genç okurun ilgisini çekmek bana göre bir yol değil. Hem öğretmenim kulağıma çeker. Dediğim gibi gamzede açılan bir gülümseme, bir bakış, birkaç dakika el ele tutuşmak, gençleri uçuracak bir coş-ku.

- Romanda hoşuma giden bir de yer yer ince gülmece oldu. (Örneğin, Altan bir yerde "Temiz temiz dayak yemek için, iyice yıkandım" diyor) Türkçeye belirgin bir özen de dikkat çekiyor. (Örneğin "hoparlör" yerine "sesbüyü-tür"ü kullanıyorsunuz.) Diliniz, yalın ve doğal. Bir zorlama, ille yazınsal bir bi-çem oluşturma, dil cambazlığı gibi ça-balarınız yok. Romanın genç okurlar için bu tür özellikleriyle de ilginç olaca-ğını düşünelim mi?

- Güler yüzlü bir dilim olsun diye, on beş yaşından beri kalemimi terbiye et-meye çalıştım. Asık yüzlülüğe bir tepki belki de. Benim kuşak, arı Türkçeye baş koydu. Dilde yalınlık, konuşma dili, do-ğallık, metne tazelik kazandırır. Daha önce yazılmamış gibi yazmak zamana dayanıklı kılar. Dilden düşmezsiniz. Sözcüklerle oynayıp, cambazlık yaptır-mak, okuyucuyu soğutur. Ne demişti editörüm: Okuyanın eline yapışsın! Sözcükleri değil anlamı yarma peşinde-yim. Bu ayrıntıyı getirir. Ayrıntı da taze-lik demek.

- Son tümceyle birlikte, sanıyorum çoğu okur, bir yarıda kalmışlık duygusu yaşayacak. Hepsinden önce, ne olacak Altan ile Yasemin'in aşkı? Biraz Yeşil-çam diliyle soralım: "Sevenler bir gün kavuşmayacak mı?" Altan, kendini be-ğenmişliği iyiden iyiye terk edecek, ha-yatını belirli bir düzleme oturtacak mı?

- Okuyanın hayalinde yürüyecek bir son olmasını istedim. Her okuyucu ken-dine göre kurup gidecek. Hayallerde yürüyen bir roman, tartışma isteği de uyandırır. Bu roman, sonuyla bile, oku-yanda tartışma isteği uyandıracak.

- 2010'da sizi etkileyen yazarlar oldu mu?

- Ferhan Şensoy'un Karagöz ile Boş-verin Ben'i çarpıcıydı. Daha önceki Şensoy çizgisinden değişik, başyapıt özelliği taşıyan bir roman. Aynı çarpıl-mayı Selim İleri'nin Bu Yalan Tan-go'sunda da yaşadım. Bu romanlar üs-tüne uzun uzun konuşmak isterdim. Öneririm okuyucuya. Bir de Sadık As-lankara'nın Türk yazını için yaptıklarını heyecanla izliyorum. Gençleri yüreklen-dirme çabası, sanatın her kolunda yol gösterici gayreti, onu gözümde kahra-man yapıyor. ■

Attım Kapağı Yurtdışına/ Nihat Ziya-lan/ Günişliği Kitaplığı/ 204 s.